

LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBA:

MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

Ekonomiskā politika

Makroekonomiskā attīstība

Iekšzemes kopprodukts

Apstrādes rūpniecība

Investīcijas

Ārējā tirdzniecība

Maksājumu bilance

Inflācija

Monetārie rādītāji

Budžets un valsts parāds

Iedzīvotāju ienākumi

Nodarbinātība un bezdarbs

Baltijas valstis

Latvija: 2007

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.04.2007. (tūkst.)	2277
tai skaitā:	
pilsētās	1548
no tiem galvaspilsētā Rīgā	721
laukos	729
Nacionālā valūta: lats (LVL)	

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2003	2004	2005	2006	2007 p
(pieaugums pret iepriekšējo gadu, procentos)					
Iekšzemes kopprodukts	7,2	8,7	10,6	11,9	9,0
Patēriņa cenas	2,9	6,2	6,7	6,5	8,0
(procentos pret iekšzemes kopproduktu)					
Kopbudžeta fiskālais saldo	-1,6	-1,0	-0,2	0,4	0
Vispārējās valdības parāds	14,4	14,5	12,0	10,0	9,0
Tekošā konta saldo	-8,2	-12,9	-12,6	-21,1	-20,0
Lata kurss pret ASV dolāru	0,571	0,540	0,565	0,560	0,540
Lata kurss pret eiro	0,645	0,671	0,703	0,703	0,703
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15-74 gadi)	10,6	10,4	8,7	6,8	6,0

	2005				2006				2007
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
(pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos)									
Iekšzemes kopprodukts	7,7	11,5	11,6	11,4	13,1	11,1	11,9	11,7	11,2
Patēriņa cenas	6,7	6,5	6,5	7,3	7,0	6,3	6,6	6,3	7,6
(procentos pret iekšzemes kopproduktu)									
Kopbudžeta fiskālais saldo	3,3	3,1	2,9	-11,5	5,9	3,3	3,5	-11,0	...
Tekošā konta saldo	-10,4	-10,9	-12,8	-15,2	-14,6	-17,6	-23,5	-26,3	...
Lata kurss pret ASV dolāru	0,535	0,557	0,576	0,591	0,585	0,560	0,551	0,546	0,536
Lata kurss pret eiro	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703	0,703
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, 15-74 gadi)	9,9	9,2	8,7	7,8	7,8	7,2	6,2	6,1	6,9

p - Ekonomikas ministrijas prognoze; ... - nav datu

Ekonomiskā politika

Valdības ekonomiskās politikas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu ekonomisko un sociālo attīstību, īstenojot pāreju no darbietilpīgas ekonomikas uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku un 20-30 gadu laikā sasniegt ES valstu vidējo IKP līmeni uz vienu iedzīvotāju.

Iepriekšējā desmitgadē veiktās reformas ir nostiprinājušas privāto sektoru, ir nodrošināti attīstību veicinoši makroekonomiskie apstākļi. Privātā iniciatīva un kapitāla vairošana ir galvenie attīstības dzinējspēki. Ar likumu tiek garantēta ārvalstu investīciju aizsardzība, ārzemnieki var brīvi repatriēt peļņu un kapitālu, ārvalstu un vietējiem uzņēmējiem tiek nodrošināti vienādi uzņēmējdarbības nosacījumi.

Iestāšanās ES dod Latvijai jaunas iespējas ekonomikas attīstībai. Iekļaujoties vienotajā ES tirgū, Latvija var izmantot priekšrocības, ko nodrošina plašs un stabils tirgus, brīva preču un pakalpojumu, darbaspēka un kapitāla kustība, tas ir, visizdevīgākos nosacījumus ES tirgū.

Valdība laika periodā no 2007.-2013. gadam ir identificējusi trīs galvenās prioritātes turpmākajai valsts attīstībai, tādas kā izglītots un radošs cilvēks, uzņēmumu tehnoloģiskā izcilība un elastība, zinātnes un pētniecības attīstība.

Viens no Latvijas ekonomiskās politikas galvenajiem izaicinājumiem ir izveidot efektīvu un konkurētspējīgu nozaru struktūru, īstenojot strukturālās reformas, lai palielinātu produktivitāti, atbalstot zinātni un pētniecību un inovācijas, uzlabojot izglītības un apmācības sistēmas efektivitāti, kvalitāti un pieejamību.

Pēdējos gados Latvijā ir būtiski uzlabota uzņēmējdarbības vide, ieviešot ES tiesību un pienākumu kopuma (*acquis communautaire*) prasības un īstenojot *Pasākumu plānu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai*. Ar 2002. gadu ir stājies spēkā *Komerclikums*, kas apliecina fundamentālu uzņēmējdarbības vides reformu. Latvijā šobrīd ir viena no zemākajām uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN) likmēm (15%) ES. Likumdošanā ir noteiktas UIN atlaides tiem uzņēmumiem, kas darbojas speciālajās ekonomiskajās zonās.

Lai izveidotu optimālu pašvaldību pārvaldes un organizatorisko struktūru un sekmētu to kapacitāti, Latvijā tiek īstenota administratīvi teritoriālā reforma, kuru paredzēts pabeigt līdz pašvaldību vēlēšanām 2009. gadā.

Latvija konsekventi īsteno monopolitirgu - telekomunikāciju, elektrības un gāzes apgādes, pasta un dzelzceļa - atvēršanu konkurencei. Valdība turpina uzlabot bāzes infrastruktūru, īpašu uzmanību pievēršot enerģētikas sektora, kā arī elektronisko sakaru un informācijas sistēmu attīstībai, transporta infrastruktūras kvalitātes uzlabošanai un efektīva tīkla izveidošanai. ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda izmantošana paver lielākas iespējas uzlabot infrastruktūru.

Lai panāktu tautsaimniecības sabalansētu attīstību, valdība ir apņēmusies 2007. un 2008. gadā nodrošināt bezdeficīta budžetu, bet 2009. un 2010. gadam plānot budžetu ar pārpalikumu. Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES, un paredzams, ka tā līmenis vidējā termiņā saglabāsies ievērojami zem Māstrihtas līgumā noteiktā kritērija.

Latvijas Banka *de facto* īsteno fiksētā nacionālās valūtas maiņas kursa politiku. Tas mazina nenoteiktību, novērš valūtas risku un nodrošina uzņēmējiem stabilu pamatu plānošanai. Latvijas mērķis ir kļūt par pilntiesīgu Eiropas Ekonomikas un monetārās savienības dalībvalsti jau drīzā nākotnē.

Strukturālo reformu veiksmīga realizācija Latvijā nodrošinās ekonomiskās izaugsmes stabilitāti, sekmēs konverģences procesu un dziļāku integrāciju Eiropas un pasaules ekonomikā.

Makroekonomiskā attīstība

Jau vairākus gadus Latvijā ir vērojama strauja ekonomiskā izaugsme. Valstī veiktās reformas un integrācija ES ir pozitīvi ietekmējusi ekonomisko attīstību. Laika periodā no 2001.-2006. gadam IKP ik gadu pieauga vidēji par 8,8%, 2006. gadā - par 11,9%, bet 2007. gada 1. ceturksnī - par 11,2%. Šādi attīstības rādītāji ir augstākie ES.

Latvijas IKP palielinājumu galvenokārt nosaka straujais produktivitātes pieaugums, ko veicina iepriekšējos gados veiktās investīcijas. Ekonomiskā aktivitāte pieaug visās galvenajās tautsaimniecības nozarēs. Iekšzemes pieprasījuma pieaugums veicina pakalpojumu attīstību, jo īpaši tirdzniecībā un komercpakalpojumos, kā arī būvniecībā. Augsti ir arī transporta un sakaru nozares pieauguma tempi. Iekšējā pieprasījuma dinamika ir noturīga, un to nodrošina ienākumu pieaugums, finanšu sistēmas stabilitāte, kredītiespēju paplašināšanās, iestāšanās NATO un ES, pozitīvo nākotnes paredzējumu veidošanās. Ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā laika periodā no 2001.-2006. gadam pieauga vidēji par 7,3% ik gadu, 2006. gadā - par 6,2 procentiem.

Budžeta deficīts Latvijā ir zems, nepārsniedzot Māstrihtas kritērijos noteikto atsaucē līmeni. Valdība ir apņēmusies 2007. un 2008. gadā nodrošināt bezdeficīta budžetu, bet 2009. un 2010. gadam plānot budžetu ar pārpalikumu. Tekošā konta deficīts ir salīdzinoši augsts, tas tiek segts ar ārvalstu tiešajām investīcijām (ĀTI) un ilgtermiņa aizņēmumiem. Latvijas Bankas rezerves aktīvi palielinās, un tīrās ārējās rezerves pilnībā sedz naudas bāzi. Pēc iestāšanās ES ĀTI ieplūde Latvijā ir palielinājusies.

Pēdējos gados ir vērojams relatīvi augsts inflācijas līmenis. Tā straujāku pieaugumu 2004. gadā pamatā izraisīja vairāku vienreizēju efektu kombinācija (administratīvi regulējamo cenu kāpums, netiešo nodokļu likmju harmonizācija, ar iestāšanos ES saistītās inflācijas gaidas, augstās pasaules naftas cenas). 2005. un 2006. gadā inflācija saglabājās augstā līmenī galvenokārt pasaules degvielas cenu kāpuma un inflācijas otrās kārtas (inerces) dēļ. Arī 2007. gadā inflācija ir sagaidāma relatīvi augstā līmenī, jo ir paredzēts būtisks administratīvi regulējamo cenu kāpums un akcīzes nodokļa likmju tabakas izstrādājumiem un degvielai celšana.

Savukārt vidēja termiņa periodā, sarūkot minēto cenu paaugstinošo faktoru ietekmei un valdībai īstenojot inflācijas samazināšanas pasākumus, inflācija pakāpeniski kritīsies. Būtiskākie inflācijas ierobežošanas pasākumi, kurus Ministru kabinets ir atbalstījis š.g. 6. martā, ir saistīti ar budžeta un nodokļu politiku, kredītiespēju un citām jomām, kas var uzlabot situāciju nekustamo īpašumu tirgū, darba tirgu un produktivitāti, kā arī konkurences politiku.

Pamazām uzlabojas nodarbinātību un bezdarbu raksturojošie rādītāji. Pēdējos gados nodarbināto skaits ik gadu palielinās par 1-2% (2006. gadā - par 5%), bet bezdarba līmenis ir samazinājies no 14,4% 2000. gadā līdz 6,8% 2006. gadā.

Ekonomiskās izaugsmes potenci vislabāk raksturo investīciju pieaugums. 2006. gadā, salīdzinot ar 2000. gadu, kopējā pamatkapitāla veidošana ir pieaugusi 2,6 reizes, 2006. gadā - par 18,3%. Ja nebūs ārēju satricinājumu, vidēja termiņa periodā ikgadējs IKP pieaugums var būt 6-8% apmērā. Ekonomikas ministrija prognozē IKP pieaugumu 2007. gadā 9% apmērā.

Iekšzemes kopprodukts

2006. gads

Apjoms faktiskajās cenās,

milj. latu	11265
milj. ASV dolāru	20116
milj. eiro	16024

Uz vienu iedzīvotāju,

latos	4923
ASV dolāros	8791
eiro	7002

IKP nozaru struktūra, %:

Lauksaimniecība ¹	3,7
Rūpniecība	14,7
Būvniecība	6,8
Tirdzniecība ²	22,4
Transports un sakari	13,0
Sabiedriskie pakalpojumi ³	14,4
Pārējie pakalpojumi	25,0

Pēdējos gados Latvijai ir raksturīgi augsti IKP pieauguma tempi. Straujās izaugsmes galvenais dzinulis bija augošais iekšzemes pieprasījums līdzās eksporta iespēju palielinājumam.

Iekšējā pieprasījuma straujo pieaugumu nosaka kā privāto patēriņa pieaugums, tā investīciju palielinājums. Privāto patēriņu labvēlīgi ietekmē ne tikai strādājošo ikgadējais algu pieaugums, bet arī iespējas privātpersonām par pieņemamām kredīta procentu likmēm saņemt patēriņa kredītus un kredītus mājokļu iegādei un remontam. Privātais patēriņš 2006. gadā par 20% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. Labvēlīgā finanšu situācija - zemas kredīta procentu likmes, hipotekārās kredītiespējas attīstība - veicina arī investīcijas. Investīcijas pamatlīdzekļos 2006. gadā bija krietni lielākas (par 18,3%) nekā iepriekšējā gadā.

Gandrīz 80% no IKP pieauguma nodrošināja pakalpojumu nozaru izaugsme, un lielākais bija tirdzniecības un komercpakalpojumu ieguldījums. Strauji attīstās būvniecība, rūpniecības izaugsme ir mērenāka.

Arī 2007. gadā turpinās straujā ekonomiskā izaugsme. Pēc provizoriskā novērtējuma, IKP pieauga 2007. gada 1. ceturksnī bija par 11,2% salīdzinājumā ar 2006. gada 1. ceturksņa līmeni.

IKP uz vienu iedzīvotāju, rēķināts pirktspējas paritātes vienībās, 2006. gadā Latvijā, pēc Eurostat novērtējuma, bija 53,4% no ES-25 vidējā līmeņa. Salīdzinājumā ar 2000. gadu atpalcību no ES valstu vidējā līmeņa ir izdevies mazināt par 18 procentpunktiem.

Latvijas IKP palielinājumu sekmēja galvenokārt produktivitātes pieaugums un mazākā mērā nodarbinātības palielinājums. Produktivitāte pēdējos trīs gados palielinājās vidēji par 7,7 procentiem.

¹ kopā ar mežsaimniecību un zvejniecību

² kopā ar viesnīcām un restorāniem

³ valsts pārvalde kopā ar veselības aizsardzību un izglītību

Iekšzemes kopprodukts

IKP dinamika nozaru griezumā
(pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu,%)

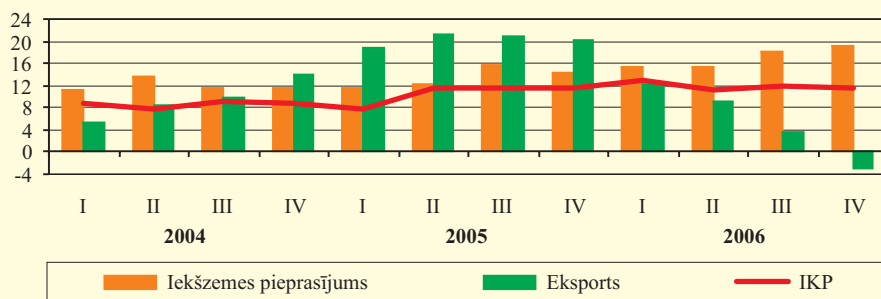
	2005				2006				2004	2005	2006
	I	II	III	IV	I	II	III	IV			
IKP	7,7	11,5	11,6	11,4	13,1	11,1	11,9	11,7	8,7	10,6	11,9
Lauksaimniecība ¹	4,8	14,5	10,1	5,8	0,9	-3,3	-1,3	4,0	3,4	9,3	-0,3
Rūpniecība	-0,2	7,6	7,7	7,3	9,3	4,0	7,4	3,1	6,4	5,5	5,8
Būvniecība	16,2	15,8	15,6	14,4	17,5	16,1	12,2	10,3	13,3	15,5	13,6
Tirdzniecība ²	14,7	18,1	17,0	17,0	17,4	18,4	17,9	15,5	12,7	16,7	17,3
Transports un sakari	8,7	16,3	15,9	13,4	6,0	10,9	12,1	7,7	10,1	13,7	9,3
Sabiedriskie pakalpojumi ³	4,5	5,8	3,2	4,6	2,9	4,4	2,1	7,9	3,4	4,6	4,4
Pārējie pakalpojumi	7,7	10,6	12,3	11,0	18,3	14,8	16,3	17,2	9,4	10,3	16,7

¹ kopā ar mežsaimniecību un zvejniecību

² kopā ar viesnīcām un restorāniem

³ valsts pārvalde kopā ar veselības aizsardzību un izglītību

IKP un tā izlietojuma posteņu izmaiņas pa ceturkšņiem
(% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni)

Apstrādes rūpniecība

2006. gads

Pieauguma temps: **6,2%**

Īpatsvars IKP **11,8%**

Pēdējos gados apstrādes rūpniecībā ir vērojama stabila izaugsme. Vidēji ik gadu nozares ražošanas apjomi ir palielinājušies par 6,7% (2002.-2006.g.), kas tomēr ir nedaudz zemākā līmenī nekā tautsaimniecības vidējā izaugsme.

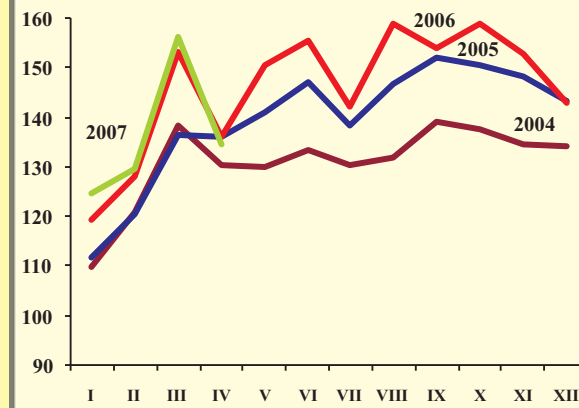
Tūlīt pēc iestāšanās ES apstrādes rūpniecības izaugsmes tempi samazinājās, kamēr uzņēmumi pielāgojās jauniem tirdzniecības nosacījumiem. Vērā ņemama izaugsme atsākās 2005. gada vidū.

2006. gadā apstrādes rūpniecības izaugsme bija nedaudz straujāka nekā iepriekšējā gadā, un ražošanas apjomi par 6,2% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni. 2006. gadā straujāka izaugsme bija nozarēm, kuru noieta tirgi relatīvi mazāk saistīti ar eksportu. Vienā no galvenajām Latvijas eksporta nozarēm - kokapstrādē jau otro gadu izaugsme ir vāja, 2006. gadā ražošanas apjomi pat nedaudz samazinājās.

Pēc iestāšanās periodā visbūtiskāk eksports paplašinājās uz Igauniju un Lietuvu, un tā pieaugums uz šīm valstīm bija lielākā apjomā nekā uz pārējām ES valstīm. Strauji pieauga arī apstrādes rūpniecības produkcijas eksports uz NVS valstīm.

Apstrādes rūpniecības 2007. gada I. ceturkšņa izaugsme bija par 2,4% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada I. ceturkšņa apjomu. Lēno izaugsmi noteica galvenokārt vienas no lielākām rūpniecības apakšnozarēm - kokapstrādes ražošanas apjomu samazināšanās par 8,2%. Vienlaikus jāatzīmē vairāku rūpniecības nozaru straujā izaugsme, tādu kā uz eksportu vērstu nozaru attīstība - metālu un metālizstrādājumu ražošana - par 16%, elektronisko un optisko iekārtu ražošana par 15,3%, ķīmiskā un to saskarnozaru rūpniecība - par 16,6%. Strauji attīstās uz vietējo tirgu balstītās nozares - papīra izstrādājumu ražošana un poligrāfija (24,3%) un būvmateriālu ražošana (22,2%).

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomi
(2000. gada vidējais mēneša apjoms = 100)

Investīcijas

2006. gads

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas uz vienu iedzīvotāju, perioda beigās: **3299 ASV dolāru**

Stabili augsti investīciju pieauguma tempi Latvijā saglabājas jau vairākus gadus. To ietekmē vairāki faktori, īpaši tādi kā finanšu stabilitāte, uzņēmējdarbības vides nepārtrauktā pilnveidošana, augsts iekšzemes pieprasījums, samērā zemas reālās procentu likmes, ārvalstu kapitāla ieplūde u.c. Vienlaikus relatīvi zems nodokļu slogs un ražotās produkcijas noieta pieaugums, pateicoties augošam pieprasījumam, pozitīvi ietekmēja uzņēmumu finansiālo stāvokli, tādējādi palielinot investēšanas iespējas.

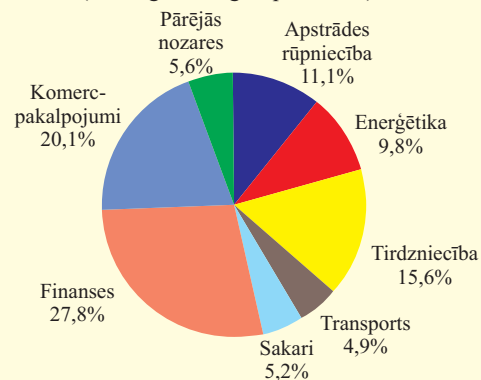
2006. gadā investīcijas pamatlīdzekļos tika veiktas 2,5 reizes lielākā apjomā nekā 2001. gadā. Ik gadu veikto investīciju apjoms šajā periodā ir palielinājies par 15,7 % un 2006. gadā bija 29,8% apjomā no IKP.

Uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju apjoms Latvijā, rēķinot uz vienu iedzīvotāju, 2006. gada beigās bija Ls 1768 jeb 3299 ASV dolāru.

Nozaru struktūrā uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) lielāks īpatsvars ir ieguldījumiem pakalpojumu nozarēs. 2005. un 2006. gadā visapjomīgākie ieguldījumi tika veikti banku sektorā.

Trīs ceturtdaļas no ĀTI ir saistītas ar ES dalībvalstīm, un lielākie ieguldītāji ir Zviedrijas (17% no uzkrātām ĀTI 2006. gada beigās), Igaunijas (13,1%) un Vācijas (11,7%) uzņēmēji. 7,7% investīciju ir saņemtas no Krievijas.

Uzkrātās ārvalstu tiešās investīcijas sadalījumā pa nozarēm (2006. gada beigās, procentos)

Ārējā tirdzniecība

2006. gads

Eksporta struktūra, %:

Koksne un tās izstrādājumi -	22,5
Metālapstrāde, mašīnbūve un transporta līdzekļi -	30,6
Vieglās rūpniecības preces -	8,9
Kīmiskās rūpniecības preces, plastmasas izstrādājumi -	9,8
Lauksaimniecības un pārtikas preces -	13,3
Pārējās preces -	14,9

Latvijas preču eksports 2006. gadā pieauga mērenāk nekā 2005. gadā (par 14,0% faktiskajās cenās), savukārt imports pieauga daudz straujāk (par 30,8%).

Preču eksporta apjomi 2006. gadā palielinājās gandrīz visās preču grupās, jo īpaši metālapstrādes produktu grupā, kura nodrošināja gandrīz 30% no kopējā eksporta apjoma pieauguma. Savukārt ievērojami saruka minerālo produktu eksports (galvenokārt uz ES valstīm), kura apjomi pērn ļoti strauji palielinājās, nepalielinājās koksnes un tās izstrādājumu eksports.

Pēc iestāšanās Eiropas Savienībā ļoti strauji pieaug Latvijas tirdzniecība ar Lietuvu un Igauniju, kā arī ar citām jaunajām ES dalībvalstīm. Salīdzinot ar periodu pirms iestāšanās ES, divu gadu laikā Latvijas tirdzniecība ar pārējām Baltijas valstīm ir pieaugusi vairāk nekā divas reizes.

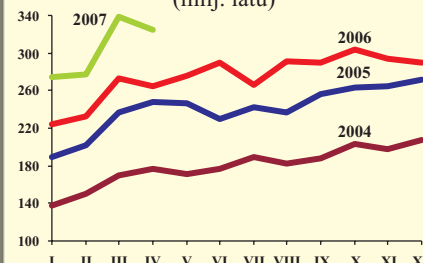
2006. gadā strauji pieauga arī eksports uz NVS valstīm, kas bija gandrīz par trešdaļu lielākā vērtībā nekā iepriekšējā gadā, būtiski palielinoties pārtikas produktu, ķīmisko preču un dažādu mašīnu un iekārtu eksportam.

Eksports uz ES valstīm pieauga par 12%, lielāko ieguldījumu nodrošināja pārtikas produktu un mašīnu un iekārtu eksporta palielinājums.

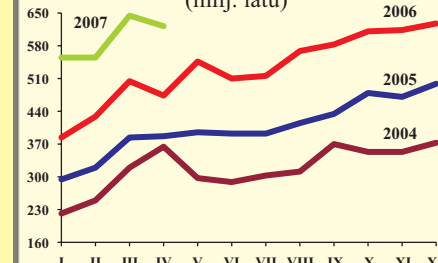
Arī 2007. gada sākumā preču eksports turpina strauji palielināties par 22,1% (2007. gada janvāra-marta vērtība attiecībā pret 2006. gada atbilstošā perioda vērtību). Tomēr imports pieauga vēl straujākos tempos - par 33,1 procentu.

Būtiski eksporta apjomi palielinājās uz tuvākajām kaimiņvalstīm - Igauniju un Lietuvu, kā arī uz NVS valstīm.

Latvijas preču eksporta dinamika pa mēnešiem (milj. latu)

Latvijas preču importa dinamika pa mēnešiem (milj. latu)

Maksājumu bilance

2006. gads

Tekošā konta saldo,

milj. LVL: -2376,0

milj. ASV dolāru: -4280,4

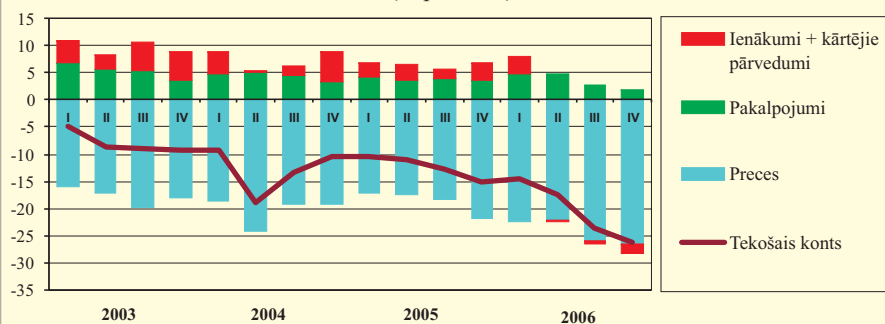
2006. gadā strauji palielinājās maksājumu bilances tekošā konta deficīts. Galvenais deficīta iemesls ir izteikti negatīvā tirdzniecības bilance.

Latvijai jau vairākus gadus raksturīgs relatīvi liels tekošā konta deficīts. Līdz šim tas nav ietekmējis ekonomikas stabilitāti, jo deficītu lielā mērā nosedz parādu neradošās plūsmas un Latvijas Bankas rezerves aktīvi ik gadu palielinās. 2006. gadā pieauga parādu radošo plūsmu īpatsvars.

Latvijā iekšzemes pieprasījums ir lielāks nekā iekšzemes piedāvājums, tāpēc veidojas tekošā konta deficīts. Tas nozīmē, ka, lai finansētu iekšzemes investīcijas, jāizmanto arī ārvalstu uzkrājumi. Pēdējos gados uzkrājumu līmenis attiecībā pret IKP Latvijas ekonomikā būtībā ir nemainīgs, - apmēram 20%. Savukārt investīciju līmenis ekonomikā strauji aug, it īpaši pēc iestāšanās ES, 2005. gadā sasniedzot 36%, bet 2006. gadā - gandrīz 40 procentus.

Galvenais ārvalstu kapitāla piesaistītājs ir banku sektors.

Tekošā konta saldo
(% pret IKP)

Inflācija

2007. gada maijā

(12 mēnešu inflācija)

PCI: 8,2%

RCI: 17,9%

Kopējais cenu pieaugums 2006. gadā (par 6,8%, decembris pret decembri) bija nedaudz mazākā apjomā nekā iepriekšējā gadā (par 7%). Pakalpojumiem cenas pieauga straujāk (par 7,9%), bet precēm lēnākos tempos (par 6,4%). Rezultātā gada vidējās cenu izmaiņas 2006. gadā bija par 6,5% (2005. gadā - par 6,7%).

Visbūtiskāk cenu palielinājumu 2006. gadā tāpat kā iepriekšējos divos gados noteica cenu pieaugums pārtikas produktiem. Otra lielākā grupa, kas noteica cenu pieaugumu 2006. gadā, bija cenu palielinājums mājokļu uzturēšanai, ko lielā mērā noteica administratīvi regulējamo cenu pieaugums siltumenerģijai, dabas

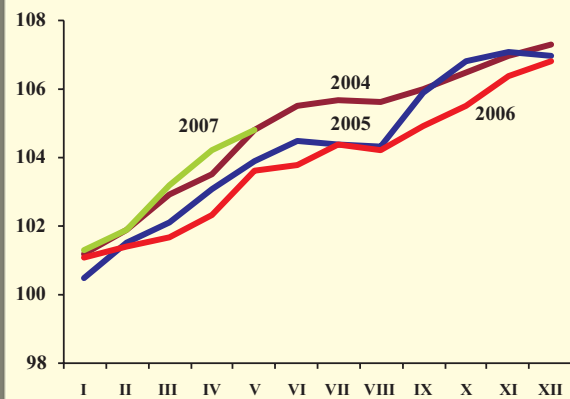
gāzei, elektroenerģijai, ūdens piegādei, atkritumu savākšanai, kanalizācijas pakalpojumiem. Strauji pieauga arī mājokļa uzturēšanas un remonta pakalpojumu cenas.

Tādējādi jāatzīmē, ka augsto cenu pieauguma tempu 2006. gadā kopumā noteica divi galvenie apstākļi - iepriekšējā gada pietiekoši augstās inflācijas otrās kārtas efekts un administratīvi regulējamo cenu pieaugums.

Otrās kārtas efektu pastiprināja kā augstie hipotekārās kredītēšanas apjomi, tā arī algu būtiskais palielinājums.

2007. gada četros mēnešos cenas ir palielinājušās par 4,2%, kas ir gandrīz divas reizes straujāk nekā iepriekšējā gada atbilstošā periodā (par 2,3%). Palielinās preču cenu pieauguma temps gandrīz visās patēriņa grupās, tomēr cenas pakalpojumiem aug daudz straujāk nekā preču cenas un pārsniedz iepriekšējo gadu cenu palielinājuma tempu. Šāds straujš cenu kāpums gada sākumā norāda uz to, ka inflācijas otrās kārtas efekts (algu pieaugums, ražotāju cenu kāpums u.c.) un inflācijas gaidas ir ļoti spēcīgi faktori, kas tagad ietekmē patēriņa cenu pieaugumu.

Patēriņa cenu indekss
(iepriekšējā gada decembris = 100)

Monetārie rādītāji

2006. gads

Iekšzemes uzņēmumi un privātpersonas

Kredīti: 86,3% no IKP

Noguldījumi: 40,0% no IKP

Banku sektora stabilitāte, iedzīvotāju labklājības un ekonomiskās aktivitātes pieaugums nosaka Latvijas banku sistēmas monetāro pamatrādītāju stabilu pieaugumu. 2007. gada aprīlī, salīdzinot ar 2006. gada aprīli, plašās naudas apjoms M2X bija pieaudzis par 32,6%, skaidrā nauda apgrozībā - par 18,5%, noguldījumu apjoms - par 35,9%. Tajā pašā laikā turpināja pieaugt - par 60,4% - arī kredīti uzņēmumiem un privātpersonām. Pieaugot kredītiņšanas apjomam, kredītu kvalitāte nepasliktinās. 2006. gada beigās ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvars nebanku izsniegto kredītu kopsummā bija tikai 0,7 procenti.

Latvijas Banka sakarā ar pieaugošo iekšzemes pieprasījumu, lai bremsētu kredītu pieauguma tempu, kopš 2004. gada marta vairākkārt ir paaugstinājusi refinansēšanas likmi un rezervju normu. Tomēr Latvijā šo

pasākumu ietekmi ierobežo fiksētā valūtas kursa režīms, kā arī vairāki specifiski faktori.

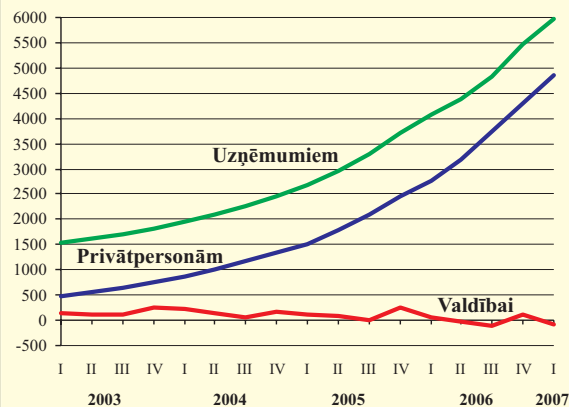
Valdība š.g. 6. martā ir atbalstījusi pasākumu plānu inflācijas ierobežošanai, kas cita starpā paredz veikt virkni pasākumu kredītiņšanas pieauguma kontrolei. Izsniedzamajiem kredītiem būs jānosaka obligāta pirmā iemaksa - ne mazāka par 10-15% no kredīta lieluma, kā arī jānosaka maksimālais kredīta apjoms pret ķīlas vērtību. Tāpat ir nolemts izveidot vienotu vispārēju kredītiņšēmju reģistru, aptverot visas finanšu iestādes (gan hipotekāros, gan patēriņa kredītiņš), lai finanšu iestādes apzinātu klientu patieso parādu apjomu.

Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2006. gada aprīlī bija 6,8%¹, bet ilgtermiņa - 8,9%, ārvalstu valūtās izsniegtajiem kredītiem - attiecīgi 4,9%¹ un 5,9%. Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2007. gada aprīlī bija 11,1%¹, bet ilgtermiņa - 14,0%, ārvalstu valūtās izsniegtajiem kredītiem - attiecīgi 6,3%¹ un 6,0 procenti.

2007. gada 1. ceturksnī latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme bija 7,7%, ilgtermiņa - 12,2%, ārvalstu valūtās izsniegtajiem kredītiem - īstermiņa 5,9%, ilgtermiņa - 5,8%.

¹ Īstermiņa un ar mainīgo % likmi.

Iekšzemes kredītu dinamika
(perioda beigās, milj. latu)

Budžets un valsts parāds

2006. gads

Valsts kopbudžets (% pret IKP):

Ieņēmumi tajā skaitā nodokļi 37,4 29,3

Izdevumi tajā skaitā 37,0

kapitālieguldījumi 5,0

2006. gadā vispārējās valdības sektorā bija pārpalikums 47,4 milj. latu jeb 0,4% no IKP apmērā. Ieņēmumi 2006. gadā bija par 31,9% lielāki nekā 2005. gadā, bet izdevumi - par 29,6 procentiem.

2007. gada valsts budžets ir apstiprināts Saeimā ar finansiālo deficītu 177,8 milj. latu apmērā jeb 1,3% no IKP. Ir plānoti ieņēmumi 4,9 miljardu latu apmērā, izdevumi - 5,1 miljarda latu apmērā. Izdevumu pieaugums 2007. gadā salīdzinājumā ar 2006. gadu sasniedz gandrīz 1 miljardu latu (pieaugums par 22%). 2007. gada 1. ceturksnī konsolidētā budžetā bija finansiālais pārpalikums 151,1 milj. latu apmērā.

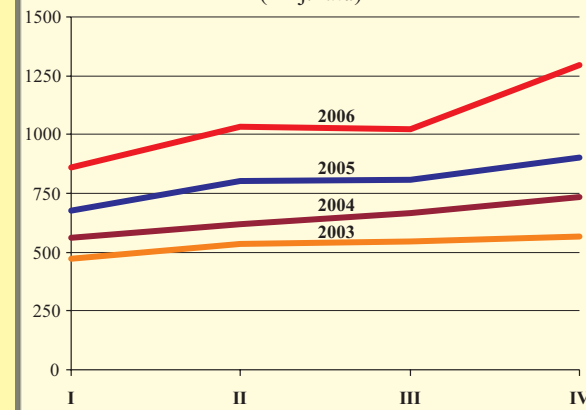
Valdība, atbalstot š.g. 6. martā pasākumu plānu inflācijas ierobežošanai, ir apņēmusies nodrošināt bezdeficīta budžetu 2007. gadā, neveicot tādu grozījumus budžeta likumā, kas palielinātu budžeta izdevumus, bet gan papildu ieņēmumus novirzot budžeta deficīta samazināšanai.

2007. gada budžeta galvenās valsts izdevumu prioritātes ir funkcionējošas veselības aprūpes sistēmas

izveidošana, krīzes pārvarēšana iekšlietu sistēmā, izglītības sistēmas pilnveide, sociālās aizsardzības sistēmas modernizēšana, tiesībsargājošo iestāžu administratīvās un institucionālās kapacitātes stiprināšana, efektīva ES fondu un Eiropas Ekonomiskās zonas valsts finanšu līdzekļu plānošana, piesaiste un izmantošana, aizsardzības sistēmas pāreja uz profesionālajiem bruņotajiem spēkiem, kvalitatīvas un modernas kultūras infrastruktūras izveidošana, valsts pārvaldes sistēmas modernizācija un tās rīcībspējas stiprināšana.

Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. 2006. gada beigās tas bija 1128,3 milj. latu jeb 10% no IKP, 2005. gada beigās - 1084,6 milj. latu jeb 12% no IKP.

Vispārējās valdības sektora ieņēmumi pa ceturkšņiem
(milj. latu)

Iedzīvotāju ienākumi

2006. gads

Strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa:

latos 216
ASV dolāros 387

Pensionāru vidējā mēneša vecuma pensija (izmaksātā):

latos 96
ASV dolāros 171

2006. gadā strādājošo mēneša vidējā neto darba samaksa bija par 41 latu jeb 23,1% lielāka nekā iepriekšējā gadā. Arī reālās algas līmenis palielinājās būtiski - par 15,6%, neraugoties uz ievērojamo cenu kāpumu.

Kopējo algu pieaugumu lielā mērā ietekmēja iepriekšējo gadu un 2006. gada augstā inflācija, kā arī vairāku budžeta iestāžu darbinieku algu palielinājums, piemēram, skolotājiem un ārstiem.

No 2007. gada 1. janvāra minimālā darba alga ir palielināta līdz 120 latiem, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamais minimums mēnesī - līdz 50 latiem, kā arī nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu - līdz 35 latiem.

2007. gada sākumā algas palielinājās ievērojami. Vidējā mēneša bruto darba samaksa tautsaimniecībā 2007. gada 1. ceturksnī bija par 13,64 latiem lielāka nekā 2006. gada 4. ceturksnī un par 88,37 latiem lielāka nekā pirms gada. Gada laikā reālās algas ir pieaugušas par 24 procentiem.

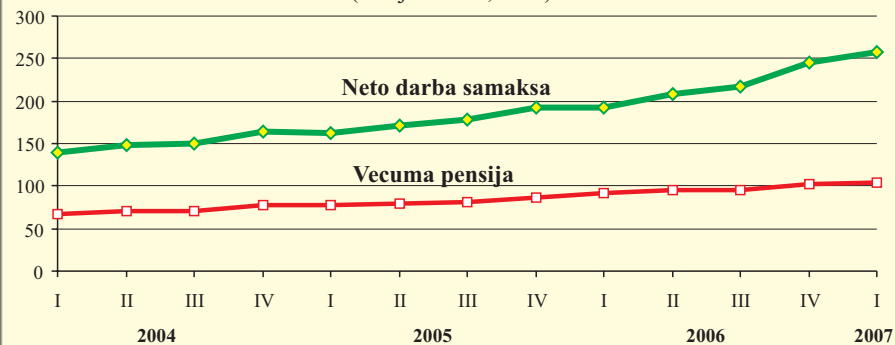
Caurmērā valstī 65% no mājāsaimniecību ienākumiem sastāda algotā

darba samaksa, bet sociālie pabalsti - apmēram 18 procentus.

Arī vecuma pensiju pieaugums 2006. gadā bija vērtīgs. 2006. gadā tās bija par 19% jeb par 15 latiem lielākas nekā 2005. gadā. 2007. gada martā vidējā vecuma pensija bija par 13% jeb par 12,02 latiem lielāka nekā 2006. gada martā.

Kopumā iedzīvotāju, kuru galvenais ienākumu avots ir darba samaksa vai pensijas, reālie ienākumi 2006. gadā bija par 15% lielāki nekā iepriekšējā gadā.

Darba samaksas un vecuma pensiju dinamika
(vidēji mēnesī, latos)

Nodarbinātība un bezdarbs¹

2006. gads

Nodarbinātības līmenis (vecuma grupā 15-64 gadi): 65,9%

Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars vecuma grupā 15-74 gadi): 6,8%

Latvijā pēdējos gados vērojamā ekonomikas attīstība pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū. Lai gan samazinās iedzīvotāju skaits darbspējas vecumā, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits palielinās un pieaug nodarbinātības līmenis.

Pēdējo sešu gadu laikā (2001-2006) nodarbinātības līmenis ir palielinājies par 8,8 procentpunktiem (pēc Eurostat datiem uz 11.06.2007.). 2000. gadā nodarbinātības līmenis Latvijā salīdzinājumā ar ES vidējo bija par 4,9 procentpunktiem zemāks, bet 2005. gadā tas atpalika tikai par 0,5 procentpunktiem, un 2006. gadā

tas jau pārsniedz ES vidējo.

Sieviešu nodarbinātības līmenis Latvijā ir augstāks nekā ES, turklāt šai atšķirībai ir tendence palielināties - 2002. gadā sieviešu nodarbinātības līmenis bija par 2,1 procentpunktu augstāks nekā ES, bet 2005. gadā - par 3 procentpunktiem.

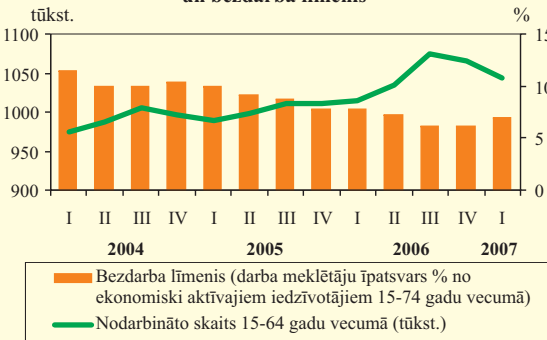
Savukārt vīriešu nodarbinātības līmenis, kam ir tendence ar katru gadu paaugstināties, vēl joprojām atpaliek no ES vidējā līmeņa (2002. gadā par 6,7 procentpunktiem, 2005. gadā - par 3,7 procentpunktiem).

Straujā ekonomiskā izaugsme 2006. gadā veicināja būtisku nodarbināto skaita pieaugumu (par 5%), samazinot bezdarba līmeni līdz 6,8 procentiem.

2007. gada 1. ceturksnī nodarbinātības līmenis bija 66,3%, kas ir par 2,1 procentpunktu augstāks nekā iepriekšējā gada 1. ceturksnī. Savukārt bezdarba līmenis bija 6,9% (2006. gada 1. ceturksnī - 7,8%).

¹ Veicot nodarbinātības un darba tirgus tendenču analīzi, nodarbinātības rādītājiem apskatītas personas vecumā 15-64 gadi, bet bezdarba rādītājiem vecumā 15-74 gadi, kas atbilst ES praksei.

Nodarbināto iedzīvotāju skaits un bezdarba līmenis

Baltijas valstis

Baltijas valstu svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaits 2007. gada 1. janvārī, tūkst.	1342,4	2281,3	3384,8
Iekšzemes kopprodukts, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2006.g.	111,4	111,9	107,5
2007.g. I cet.	109,8	111,2	108,3
Rūpniecības produkcijas kopapjoms, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2006.g.	107,1*	104,8	107,3
2007.g. I cet.	107,2*	102,4	99,0
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem 15-74 gadi)			
2006.g.	5,9	6,8	5,6
2007.g. I cet.	5,3	6,9	5,0
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējo gada atbilstošo periodu			
2006.g.	4,4	6,5	3,7
2007.g. I cet.	5,2	7,6	4,3
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2006.g.	4,5	10,3	9,8
2007.g. I cet.	7,0	15,8	10,7

* Īstermiņa statistikas dati.